

Uluslararası
Uygur Araştırmaları Dergisi
2015/5

Alimcan İnyet, *Uygur Halk Destan/Hikâyeleri Üzerinde İncelemeler*, Gece Kitaplığı, Ankara 2014, 455 s.

Derya ERSÖZ*

Uygur halk edebiyatında “dastan” biçiminde kullanılan destan terimi hem batı dillerinde “epope” terimiyle karşılanan edebi türü hem de Anadolu sahasında “halk hikâyesi” terimiyle karşılanan edebi türü karşılamaktadır. Bu durum destan türünün tanımlanmasında bazı sorunlara yol açmaktadır.

Uygur halk destan/ hikâyelerinde altı tanesinin ele alınıp incelendiği ve bunların ortak yapısal özelliklerinin tespit edilmeye çalışıldığı bu eser, Alimcan İnyet’in 1995 yılında tamamladığı doktora tezinin yeniden gözden geçirilmiş şeklidir. Eserde *Giriş, Uygur Halk Destan/Hikâyeleri İle İlgili Problemler, Uygur Halk Destan/Hikâyelerinin Epizot Yapısı, Uygur Halk Destan/Hikâyelerinin Motif Yapısı, Uygur Halk Destan/Hikâyelerindeki Şiirler, Uygur Halk Destan/Hikâyelerindeki Diğer Hususlar* adlı beş bölüm, *Netice* ve *Metinler* kısımları bulunmaktadır.

Eserin Giriş kısmı üç bölümden oluşmaktadır. *Uygur Sahasında Halk Edebiyatı İle İlgili Bazı Terimler ve Tanımları* adlı Birinci Bölüm’de destan, masal, efsane ve rivayet terimlerine ve tanımlarına yer verilmiştir. *Uygur Sahasında Destan/Hikâyecilik Geleneği* adlı İkinci Bölüm’de Uygur sahası destancılık geleneği hakkında genel bir bilgi verilmiştir. *Uygur Halk Destan/Hikâyeleri Üzerindeki Çalışmalar* adlı Üçüncü bölümde ise metin derleme-yayımlama çalışmaları ve bilimsel çalışmalar ele alınmıştır.

Eserin *Uygur Halk Destan/Hikâyeleri İle İlgili Problemler* başlıklı Birinci Bölüm’ünde Uygur destanlarının tasnif, kaynak ve teşekkül meselelerine değinilmiştir.

Uygur Halk Destan/Hikâyelerinin Epizot Yapısı başlıklı İkinci Bölüm’de Uygur halk destan/hikâyelerinde yer alan ve sırasıyla *Kahramanın Ailesi ve Sosyal Durumunun Tanıtımı, Kahramanın Doğumu ve Tanıtımı, Kahramanın Âşık Olması, Sevgililerin Evlenmelerinin Engellenmesi, Sevgilinin Aranması, Kahramanın Macerası, Sevgilinin Bir Başkasıyla Evlendirilmek İstenmesi, Kahramanın Memleketine Dönmesi* adlı epizotlar, sonuçlarına göre hikâye tasnifi ve hikâyeden sonraki rivayetler yer almaktadır.

Uygur Halk Destan/Hikâyelerinin Motif Yapısı başlıklı Üçüncü Bölüm’de motif kavramı, motiflerin epizotlara göre dağılımı ve fonksiyonu, formelistik sayılar ve Uygur halk destan/hikâyelerindeki motiflerin sistematığı ele alınmıştır.

Uygur Halk Destan/Hikâyelerindeki Şiirler başlıklı Dördüncü Bölüm’de, Uygur halk şiiri hakkında genel bir bilgi verildikten sonra Uygur halk destan/hikâyelerindeki şiirlerin şekil ve türlerine, rediflerine ve bu şiirlerin fonksiyonlarına yer verilmiştir.

Uygur Halk Destan/Hikâyelerindeki Diğer Hususlar adlı Beşinci Bölüm’de Uygur destanlarında yer alan dini unsurlar, masal unsurları, şahıs kadrosu ve şekil özellikleri ele alınmıştır.

---

* Doktora Öğrencisi, Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Türk Halk Bilimi Anabilim Dalı, İzmir-TÜRKİYE, E-posta: ersoz.derya@hotmail.com.

Yazar, eserin *Netice* kısmında bütün bu verilen bilgileri özetledikten sonra eserin *Metinler* kısmında *Tahir ile Zühre*, *Garip ile Senem*, *Senuber*, *Kemerşah ile Şemsi Canan* ve *Şehzade Nizamettin ve Melike Rena* destanlarının metinlerine yer verilmiştir.

Uygur halk edebiyatı alanındaki bu değerli eseri kaleme alan Prof. Dr. Alimcan İnayet'e ve yirmi yıl sonra tekrar araştırmacıların dikkatine sunan Gece Kitaplığı'na teşekkür ediyoruz.